

— Sveta brata Ciril in Metod slovanska apostola. Spisal Matija Majar Ziljski, duhoven Krške škofije. V tisočletni spomin smrti sv. Metoda izdala in založila družba . . (ut supra). 4, str. 80. Cena za neude 50 kr.

Med letošnjimi se sme imenovati to zlata knjiga, naj se oziramo na vsebino ali pa na obliko. Iz vsega spisa veje pravi krščansko-slovanski duh starega skušenega bojnika na polji slovanske prosvete. Oslepéli Majar Ziljski je morebiti to knjigo svojemu ljubljenu narodu, ki mu pa v njegovi bedi ni dosti hvaležen, podaril kot poslednji proizvod svojega v prosveto naroda tako pridnega peresa. Ko Ziljskega zdavnaj več ne bo, bode še slovenska mladina iz te izvrstne knjige crpila navdušenost za sveto krščansko in slovansko stvar. Vsako VIII. poglavij je po svoje zanimivo. O, ko bi rodoljubne besede VII. oddelka: „Kako bodemo Slovani sv. Cirila in Metoda v prihodnje vredno in dostojno častili“ — padle na dobro zemljo ter obrodile kaj sadu! Tudi 26 lepih slik diči ta slavnostni spis, ki naj ga vsak čitanja vešč Sloven gotovo prebere.

— Zgodovina svete katoliške cerkve za slovensko ljudstvo. Spisal dr. Ivan Križanič, profesor bogoslovja in podvodja v kn. šk. dub. semenišči v Mariboru. Izdala . . (ut supra) II. zvezek. 8, str. 288. Cena za neude 60 kr.

V gladki besedi predočuje se nam tukaj drugega veka dvojna doba, katerih prva opisuje razširjanje krščanstva med raznimi naródi (in zelo zanimivo posebno med slovanskimi), druga pa od Gregorja VII. do Lutra (pisava Luter-ja nam ne ugaja). Primerno se pisatelj pri opisovanju zunanjega povsod ozira tudi na znotranje življenje cerkveno; kajti še le po ti spopolnjeni sliki se čitatelj prepriča, da res duh božji vodi in vlada katoliško cerkev. Tudi kot pomožna knjiga pri cerkveno-zgodovinskem pouku na naših srednjih šolah se bo lahko rabila ta zgodovina, ker so sedanje učne knjige te stroke dokaj nedostatne. Celó na bogoslovnih učiliščih, ako bi se zgodovina, kakor pastirstvo, slovenski predavala, bi se po navodu g. profesorja lahko pridoma rabila; nekdanja Robičeva nemška gotovo ni bila dosti boljša in popolnejša.

Ob sklepu letošnjega pregleda moramo se še zahvaliti gosp. —e—o—a za „kratke opazke“ v prejšnjih snopičih. Naša objava o Krčonovih Šmarnicah je bila besedoma povzeta iz kritike „Duh. Pastirja“, o „pastirskih listih“ pa po „Slovinci“. Ako sami ne dobimo v roke dotičnih spisov, povzemamo naznanilo po drugih listih, katere zmatramo verodostojne. In ravno v tem slučaju smo se držali zgornjih listov, ki sta v bogoslovnih in cerkvenih razmerah menda najbolj poučena. A kakor kažejo te resne opazke, varali smo se.

—n.

Pisateljsko podporno društvo ima naslednjih 94 udov: I. Častni ud: Gospod Davorin Trstenjak, župnik v Starem Trgu pri Slovenjem Gradci, ustanovitelj pisateljskega društva. II. Ustanovniki: Gg. dr. Jožef Vošnjak, deželni odbornik v Ljubljani, Mihael Vošnjak, inženir in državni poslanec v Celji, dr. Ivan Tavčar, advokat v Ljubljani. — III. Pravi udje v Ljubljani: Dr. Drč Jožef, zdravnik, Förster Anton, pevovodja, Grasselli Peter, župan ljubljanski, Hribar Ivan, glavni zastopnik „Slaviji“, Levec Fran, c. kr. profesor, Lah Evgen, tajnik „Matice Slov.“, Magolič Srečko, urednik „Škrata“, Pleteršnik Maks, c. kr. profesor, Pirc Gustav, tajnik kmetijske družbe, Raič Anton, c. kr. profesor, Trstenjak Anton, urednik „Slovana“, Tomšič Ivan, c. kr. vadniški učitelj, Vrhovec Ivan, profesor na realki, Žumer Andrej, mestni učitelj, dr. Gregorič Vincencij, zdravnik, Šuman Josip, c. kr. gimn. ravnatelj, Bedenek Jakob, sodelavec pri „Slovinci“. Naglič Ivan, urednik „Ljublj. Lista“, Železnikar Ivan, urednik „Slov. Naroda“, dr.

Volčič Edvard, c. kr. avskultant. — IV. Pravi vnani udje: Haderlap Lipe, urednik v Celovci, Pápler Franjo, učitelj v Borovnici, Majaron Danilo, pravnik v Borovnici, Rutar Simon, c. kr. profesor v Spletu, Vesel Ivan, dekan v Trnovem pri Il. Bistrici, dr. Gregórec Lavoslav, župnik v Novi Cerkvi pri Celji, Senekovič Andrej, c. kr. gimn. direktor v Novem Mestu, Kersnik Janko, graščak in c. kr. notar na Brdu. — V. Podporni udje v Ljubljani: Bergant Fran, c. kr. poštni uradnik, Bayr Alojzij, c. kr. računski svetovalec, dr. K. Bleiweis vitez Trsteniški, primarij, Bonač Ivan, knjigovez, Drenik Franjo, zastopnik „Fonciere“, Dev Jakob, oskrbnik mestne klavnice, dr. Jurij Hrašovec, adv. koncipijent, Hafner Jakob, profesor, Hanuš Jaromir, mestni inženir, Hribar Fran, usnjar, dr. Jenko Ljudevit, zdravnik, Križaj Josip, mestni komisar, Kadilnik Fran, privatni uradnik, dr. J. Kladva, c. kr. avskultant, Knific Rajko, trgovski pomočnik, dr. Krisper Valentin, advokatorski koncipijent, Kuhar Josip, uradnik „Slavije“, Jos. Kušar, trgovec, Murnik Ivan, cesarski svetovalec, dr. Papež Fran, advokat, Pelan Alfonz, trgovski pomočnik, Marolt M., izdelovalec klavirjev, Pelan Oton, notarski sollicitator, Prosenec Josip, glavni zavarovalni zastopnik, Petričič Vaso, trgovec, Pirc Karl, profesor na realki, Rotnar J., c. kr. avskultant, Souvan Eran, trgovec, Svetek Anton, c. kr. finančni uradnik, Vitez Schwarz Frid., c. kr. prezidijalni tajnik, Šešek Janez, advokatorski koncipijent, Valentinčič Ignacij, hišni posestnik, Zagorjan A., notarski koncipijent, dr. Zupanec Jarnej, c. kr. notar, Arcé Rajko, c. kr. poštni oficijal, Hudnik Matija, advokatorski koncipijent, Globočnik Fran, c. kr. profesor, Dolenc Oroslav, svečar in hišni posestnik, Geba Josip, urar, Grošelj Jarnej, c. kr. poštni uradnik, Jenko Ivan, c. kr. poštni uradnik, Juvanec Ivan, notarski koncipijent, Holc Vatroslav, uradnik pri „Slaviji“, Pirc Alfonz, pravnik, Přebil Ivan, uradnik pri „Slaviji“, Rohrman Zmagoslav, posestnik, Zupančič Filip, stavbinski mojster, Lisec Ivan, železniški uradnik, Strohmayr Rajko, železn. uradnik, Vesel Kajetan, c. kr. finančni uradnik, Vrabc Matija, c. kr. finančni uradnik. — VI. Vnani podporni udje: Kapus Adolf pl. Pichlstein, c. kr. poštar in posestnik v Kamni Gorici, Majaron Ivan, župan v Borovnici, Munda Jakob, c. kr. okrajni sodnik v Marenbergu, Pesjak Miha, župan v Kamni Gorici, Suša Anton, posestnik v Senožečah, Jenko Slavoj, trgovec v Podgradu, Svetec Luka, c. kr. notar v Litiji, Globočnik Viktor, c. kr. notar v Kranji, Stanič Jos., notarski koncipijent v Kamniku, Sterle Fran, načelnik železniške postaje v Zalogu, Vršec Maks, tajnik posojilnice v Celji.

Odbor pisateljskega podpornega društva je osnoval tudi prijateljske zabavne shode, pri katerih se zbirajo vsako soboto zvečer člani njegovi. In taki prijateljski razgovori so nam baš zdaj, v dobi politične razcepljenosti in osebnega nasprotovanja, silno potrebni. V politiki menda res ni možna popolna zloga, pač pa bi pisatelji slovenski, ki imajo vsi isti vzvišeni smoter, lahko osnovali svoje kolo, iz katerega bi moralo biti izobčeno vse prazno in največkrat tudi praznoglavo politikovanje, ki le ruši in razdvaja. Doslej je bilo pet takih shodov, katerim so predsedovali gg. Vaso Petričič, dr. Jos. Vošnjak, Fr. Levec, Ivan Železnikar in Jos. Kušar. Udeležilo se jih je vselej po 30—40 članov. Dva večera je dr. Vošnjak bral zanimivo svojo razpravo „o mističnih prikaznih človeškega duha“ in dvakrat g. profesor Ivan Vrhovec svojo zgodovinsko študijo „Ljubljana pred sto leti,“ ki je zaradi svoje temeljitosti in zaradi velike množine interesantnih novih podatkov, katere je g. predavatelj nabral v tukajšnjem mestnem arhivu, jako zanimiva poslušalce. Peti večer je g. dr. Gregorič predaval „o fizičnem in psihičnem podedovanju“ na občno zadovoljenje. Taki shodi so prejšnja leta rodili mnogo lepega sadu. V teh shodih se je iz-

prožila in tudi dejanski zvršila krasna misel, osnovati javna predavanja na korist „Narodne Šole“, katera je na ta način prejela podpore več sto goldinarjev. V teh shodih se je porodil marsikateri spis, ki je pozneje polnil predale tega ali ónega slovenskega lista. V teh shodih so se nabirali novi za raznovrstne plemenite namene, n. pr. za spomenike pisateljem slovenskim, za „Narodni Dom“ in za druge domoljubne zavode in naprave. Želimo, da bi se tudi letos povrnilo med nas tisto plemenito prijateljstvo, tista odločna delavnost in tisto domoljubno navdušenje, brez katerih nam ni možno zvršiti nobene lepe in občekoristne stvari.

Gospod Janez Šubic, slovenski slikar in brat mlajšega Jurija, postal je definitivno profesor na bavarskem umetno-obrtnem muzeji v Kaiserslauternu v bavarski Palaciji. Tako poročajo nemški listi z dné 19. novembra t. l.

Slovenski naš slikar g. Jurij Šubic je dovršil te dni v novem deželnem muzeji kranjskem portrète onih slavnih rojakov, katerih podobe imajo po sklepu deželnega odbora lepšati strop vestibula. Ko vstopimo skozi glavna vrata, zapazimo ravno nad vhodom v stopnjišče sliko barona Valvasorja, čegar lice je pač vsakemu znano po bakrorezu v njegovi znameniti knjigi. Slikar je posnel glavne poteze po onem starem delu, a vsled drugačnega prostora (portrèti so slikani v velikih ovalih) moral je podobi marsikaj dodati in jo znatno povekšati. Tako je nastala iz nadprsne slike skoraj polovica telesa. Umetnik je prvotnemu originalu dodal roki — desnica počiva v rudečem, svilenem pasu, levica pa sloni na držaji meča in drži pergamen, na katerem čitamo naslov Valvasorjevega glavnega dela: „Die Ehre des Herzogthums Krain“. Slikar nam na ta način riše slavnega rojaka kot zgodovinopisca, ob enem pa kot vojaškega poveljnika: „— des Hertzogthumbs Crain im untern Viertel des Fuefsvolkhs Hauptman“. Umetnik je opustil čelado, ki jo kaže originalna podoba — pač zaradi črte v kompoziciji —, a ogrnil je vi-teza s tedaj običajnim plaščem.

Na desni stráni vestibula gleda na prišleca preblagi mecén slovenski, baron Ž Zois, slikan po originalnem portrétu iz tukajšnje biblijoteke. A umetnik je sledil tudi pri ti sliki samo črtam lica, drugo pa je originalno njegovo shvatenje. V desnici Zoisovi opazujemo gosje peró, v levici pa knjigo, v katero namerava učeni mož ravno nekaj zapisati, ali pa preudarja zapisane besede — to je vtis slike. Okrog vratu visi zaslužnemu rojaku cesarsko odlikovanje, visok red, katerega nima originalna podoba, a vidi se na znanem litografičnem portrétu, ki upodablja Zois a v historičnem vozičku, v katerem se je vozil hromi mož po svojih sobanah.

Ž. Zoisu nasproti je naš pevec-buditelj Valentin Vodnik. Z bistrim očesom in milobnim obrazom se ozira doli na sedanji rod, ki hvaležen obožava spomin njegov. Temnovišnjev plašč pokriva pesnikove rame; v roki drži knjigo — pač pesmi svoje — kazalec desne roke pa ima vtaknen med liste; morebiti v duhu premišljuje nesmrtno verze, katere je bil ravno zapisal svojim rojakom, morebiti mu šumé po ušesih blaglasni stih:

„Ne hčere, ne sina
Po meni ne bo . . .“

Na četrti stráni, ravno nad uhodom, je podoba slavnega kranjskega diplomata in etnografa Žige Herbersteina. Umetnik ga nam riše kakor starega moža, odetega z dragocenim, z zlatom okrašenim kožuhom, ki mu ga je podaril ruski car. Reko ima vzdigneno, kakor bi razlagal samosilniku ruskemu pomen in moč zapadne države, ki ga je poslala na njegov dvor. Blagi in interesantni obraz čestitljivega starčka je moral vzbujati povsodi spoštovanje, celó na tedanjem polubar-